

Sygn. akt IV CSK 504/15

POSTANOWIENIE

Dnia 27 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa N. [...] Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
przeciwko H. W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 27 stycznia 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 12 listopada 2014 r., sygn. akt I ACa
[...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanej kwotę 1800,-
(jeden tysiąc osiemset) złotych z tytułu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 listopada 2014 r. Sąd Apelacyjny w [...], po rozpoznaniu apelacji obu stron postępowania od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 19 września 2013 r. - w sprawie z powództwa N. [...] Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przeciwko H. W., którym zasądzona została na rzecz powoda kwota 21 500 złotych z odsetkami jako wynagrodzenie za korzystanie z jego nieruchomości w G. - zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddalił, oddalił apelację powoda i zniósł koszty postępowania wzajemnie między stronami. Rozważając na tle ustalonego stanu faktycznego zastosowanie w sprawie

art. 151, art. 224, art. 225 i art. 231 § 1 k.c. Sąd Apelacyjny uznał za właściwe zastosowanie art. 5 k.c. do oddalenia w całości roszczeń powoda i zniósł koszty postępowania na podstawie art. 100 k.p.c.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił wyrokowi Sądu drugiej instancji naruszenie prawa materialnego, tj. art. 5 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie, w szczególności nie wskazanie konkretnej naruszonej zasady współżycia społecznego, ewentualnie jakie podstawowe zasady etyki i uczciwego postępowania zostały naruszone przez powoda i dlaczego naruszenie tych reguł uzasadnia tezę o czynieniu przez powoda użytku z prawa w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o odmówienie przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na brak spełnienia przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powód powołał się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. uważając, że w sprawie zachodzi potrzeba wyjaśnienia istotnego zagadnienia prawnego związanego z zastosowaniem art. 5 k.c., tj. ustalenia, że sądy oddalające powództwo z powołaniem się na wskazaną normę prawną zobowiązane są do wskazania, jaka konkretnie zasada (reguła) współżycia społecznego została naruszona zachowaniem powoda, nie zaś poprzestanie na ogólnym wskazaniu naruszenia zasad współżycia społecznego. Ponadto, w sprawie jest potrzeba wykładni art. 5 k.c. „w zakresie jeśli nie wskazywania konkretnej zasady współżycia społecznego, która została zdaniem sądu orzekającego naruszona, to przynajmniej w zakresie wskazania jakie podstawowe zasady etyczne i uczciwego postępowania zostały w konkretnej sprawie naruszone i dlaczego ich naruszenie może powodować tak daleko idące skutki prawne, jak oddalenie powództwa w sytuacji, gdy roszczenie procesowe co do zasady jest uzasadnione”. Wreszcie, jest potrzeba wyjaśnienia istotnego

zagadnienia prawnego co do rozstrzygnięcia, jakie działania (zaniechania) podmiotu można zdefiniować jako naruszające zasady współżycia społecznego.

Jednakże przedstawiając powyższe zagadnienia i pytania skarżący nie zauważył tego, że orzecznictwo oraz doktryna od dawna wypracowały znane i ustabilizowane wymagania dotyczące zasadności powoływania się na spełnienie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Chodzi w szczególności o zagadnienia nowe, abstrakcyjnie formułowane, dotąd nie rozstrzygane w orzecznictwie, na które odpowiedź ma ogólne znaczenie dla rozwoju prawa i w ten sposób realizuje publicznoprawny cel postępowania wszczętego skargą kasacyjną. Jednocześnie, wyjaśnienie postawionego zagadnienia ma mieć znaczenie dla konkretnie rozpoznawanej sprawy, ale bez ingerowania w ustalony stan faktyczny, który wiąże Sąd Najwyższy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oraz z poszanowaniem tych ocen prawnych, które zostały dokonane przez sąd drugiej instancji w zakresie swobody oceny dowodów oraz niezawisłości sędziowskiej w dopuszczonej przez prawo interpretacji przepisów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2010 r., I CSK 189/10; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 2/12; z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12; z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, nie publ.).

Problemy stosowania art. 5 k.c., wskazane w skardze kasacyjnej jako istotne zagadnienia prawne, bez wątpienia nie odpowiadają tej przesłance. Interpretacja tego przepisu została dokonana przez Sąd Apelacyjny w sposób logiczny, przekonujący i zgodny z utrwaloną wykładnią. Kwestie sformułowane przez skarżącego jako zagadnienia prawne oraz wątpliwości interpretacyjne sprowadzają się do stwierdzenia, czy i w jaki sposób w konkretnych okolicznościach faktycznych (odpowiadających okolicznościom niniejszej sprawy) można powołać się na nadużycia prawa podmiotowego. Pytania te na ogólnym poziomie - w odniesieniu do generalnych przesłanek stosowania art. 5 k.c. oraz sposobu uzasadnienia przez sąd rozstrzygnięcia w tym zakresie - były już przedmiotem bardzo licznych wypowiedzi w orzecznictwie Sądu Najwyższego, które zostały wręcz zebrane w utrwalone zasady możliwości powołania się na wystąpienie przesłanek z art. 5 k.c. albo na brak takich przesłanek. Są one powoływane we wszystkich podręcznikach i komentarzach do wskazanego przepisu wraz z orzecznictwem; niewiele przepisów kodeksu cywilnego ma tak obszerne piśmiennictwo

i orzecznictwo, jak art. 5 k.c. i w nim znajduje się także odpowiedź na wątpliwości i pytania zgłoszone w skardze.

Postawione kwestie nie mają zatem precedensowego charakteru, ich wyjaśnienie zaś na gruncie wniesionej skargi kasacyjnej mogłoby przyczynić się niemal wyłącznie do rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, nie mając zupełnie wpływu na rozwój prawa, zwłaszcza że stanowiłyby jedynie potwierdzenie dawno rozstrzygniętych problemów. Skarżący ma rację tylko co do tego, że rzeczywiście w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego zbyt oszczędnie zostało wyjaśnione, na czym polegało sprzeniewierzenie się powoda zasadom współżycia społecznego i nazwanie naruszonych zasad, czego oczekuje doktryna i dotychczasowe orzecznictwo w konkretnych przypadkach naruszeń. To jednak za mało, aby wzruszać prawomocne orzeczenie sądu drugiej instancji, które rozstrzygnięcie co do istoty nie budzi zastrzeżeń już na etapie przedsądu, zaś postępowanie kasacyjne nie stanowi sobą trzeciej instancji sądowej.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w postanowieniu, rozstrzygając o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.